ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިންމުން

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2023/HC-A/241
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: (ނަމާއި އެޑްރެސް އިޚްފާކޮށްފައި)
- އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ކުޑަކުއްޖަކު އިސްތިޣުލާލުކުރުމުގެ މަޤްޞަދުގައި ހުރި ލިޔުމެއް އެ ކުޑަކުއްޖާއިއެކު ޖިންސީ އަމަލެއް ހިންގުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ހުސައިނު ޒަކަރިއްޔާ
ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު މޫސާ
ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުއްރަޙްމާނު ހުސައިން

ނިންމި ތާރީޚު: 06 ޝަޢުބާން 1447
23 ޖަނަވަރީ 2026

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚު: 19 މުޙައްރަމް 1445
06 އޮގަސްޓު 2023

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** (ނަންބަރު އުނިކޮށްފައި)
- **ނިންމި ތަން:** (ކޯޓުގެ ނަން އުނިކޮށްފައި)
- **ބާވަތް:** ކުޑަކުއްޖަކު އިތުބާރުކުރަންޖެހޭ މަޤާމެއްގައި ހުރި މީހަކު، އެ ކުޑަކުއްޖާއާއެކު ޖިންސީ އަމަލެއް ހިންގުން
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 14 ޖުލައި 2019
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 04 އޭޕްރީލް 2023

ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/241 ޤަޟިއްޔާ

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

(ނަން އުނިކޮށްފައި)

ވަކީލު ދެއްކެވީ: އޭ.ޖީ. އިބްރާހިމް ޒާހިރު

އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދާރީވާ ފަރާތް

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

ސީނިއަރ ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އާއިޝަތު މުޙައްމަދު

ސީނިއަރ ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ހަވާ އިބްރާހިމް

ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަޙްމަދު ރަޝީދު

ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޙުސައިން [illegible]

ޖިންސީ- ކުޑަކުއްޖަކު އިތުބާރުކުރަންޖެހޭ މަޤާމެއްގައި ހުރި މީހަކު އެ ކުޑަކުއްޖާއާއެކު ޖިންސީ އަމަލެއް ހިންގުން- ކުއްޖާގެ ބަދަނީ [illegible]
ރިޢާޔަތް [illegible] [illegible] [illegible]

ފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު ޝަރީފްގެ ރައުޔު:

ތަޢާރަފު:

1. މިއީ، (ކޯޓުގެ ނަމާއި ނަންބަރު އޮޅުވާލައި) ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް (ނަމާއި އެޑްރެސް އޮޅުވާލައި)ގެ (މިގެ ފަހުން "(ނަން އޮޅުވާލައި)" ކިޔާނީ "އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތް") އިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން، މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/241 ޤަޟިއްޔާއިން ބެލި އިސްތިއުނާފީ މައްސަލައެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތަކީ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އެވެ. (މިގެ ފަހުން "ދައުލަތް" ކިޔާނީ "އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް") އެވެ.

މައްސަލައިގެ ޚުލާޞާ:

2. އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުގެ މައްޗަށް އުފުލުނު ދަޢުވާއަކީ، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން 2018 ވަނަ އަހަރުގެ ޑިސެމްބަރު މަހުން ފެށިގެން އެކި ދުވަސްވަރުން، ޒިނާގެ އަންހެން ކުދިންނާއިމެދުކުރާ (ކުއްޖާގެ ނަން އޮޅުވާލައި) (12 އަހަރު) (މިގެ ފަހުން "ކުއްޖާ" ގެ ގޮތުގައި ފާހަގަ ކުރެވޭ)، މިހާ ދިރިއުޅޭ ގޭގެ އެޕާޓްމަންޓުގައި އެކުއްޖާގެ ކޮޓަރިއެއްގައި، ކުރިމަތީ ފަރާތުގައި ޖިންސީ ނިޔަތުގައި އަތްލާފައި އަތްލުމާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ހިފާނެ ޚާއްޞަ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 9 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން، ކުޑަކުއްޖަކާ އިބްތިޒާޒުކުރުމުގެ މަޤްޞަދުގައި ކުރި މިކަން، އެ ކުޑަކުއްޖާއާއެކު ޖިންސީ އަމަލެއް ހިންގުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާއެވެ.

3. އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުގެ ކިބައިން ލިބުނު އަނިޔާ، ކުއްޖާ ބަޔާންކޮށްދީފައިވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

3.1. ކުއްޖާ ސްކޫލުން ގެންގޮސް ގެނެސްދީ ހަދަނީ އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތްކަމަށާއި، ޓިއުޝަނުން ގެއަށް ގެނެސްދީ ހަދަނީ އެފަރާތްކަމަށާއި، ޓިއުޝަނުން އިން އަރިސް ގެނެސް އުޅުމުގެތެރޭގައި ތަސްޖެ

ކޮށްދުވަން އޮޅުވާލައިގެން އޮންނައިރު، އެއްވެސް މީހެއް ކައިރީ ނުރުހުމާ ހާޒިރުވައި ގައިގައި އަޅާކަމަށެވެ. ފުރަތަމަ އަތުލަން ވީ ބެލުމުގެ މަޢްހަދު ބަނދުގައި ކަމާއި، މަނަކަ ގެއަށް ވަންނުމުން، އެނގުމުން ތުހުމާކަމަށެވެ.

3.2 މިގޮތުން އެކި ދުވަސްތަކުގައި ތަކުރާރުވާކަމާއި، އެއްދުވަހަކު ބަނދުގެ މުއްދަތުގައި މާއި، ދާދީގައި އަޑުއަހާ ނުކުރަކަމާއި، އަތުގެން ކަމަށް ބުނެ، ނުދުގެ މަހުން ގަސްތު ގުޅުމަކަށް ޙިސާބު ބެލުމުގައި އަޑުއަހާ ނުކުރަކަމާއި، ޖިނާއީ ބެލުގައި އަޑުއަހަމުން، ޤަރާރާ ބެލުމުކަން ނުކުރެވިފައިވާކަމަށެވެ.

3.3 ދުޢާ ކައިރީ ކޮން ނުންނައިރު، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތް ހިފައިގެން ފާރުން އަރިއައުމުން ބިސް އަންނަން އަދި ފިރިހެން ހުރިހާ ވިޔަސް ކަމަށް ބުނެ ކުރިމަތިލާފައިވާކަމަށެވެ.

3.4 އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތް ފޮނުވާ ނިދިގެން އަރިސް ފޯރި ތަރެގެންނަން ތެރޭގަ ބަރުޖާ ތަރިމަތީ ފަރާތް ދެއްކި ކަމަށެވެ. އަދި ސަރަހައްދު ބިރުޖަހަން ދަރުން އެއްވެސް ބަރުގަކައިރި އެވާހަކަ ނުބުނުމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ބަރުޖާ ކައިރީ ބުނިކަމަށެވެ.

4. މިމަރުޙަލާއަށް އިސްތިއުނާފުކުރަމުން ދަށު ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން މައްސަލަ ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ އަސާސީ ކަންކަމެވެ.

4.1 ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ހެކިތަކާއި ދިފާޢުގެ ހެކިތަކުން ބަޔާނުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލީ ސަލާމަތްވުމަށް ނުވޭ މިންވަރުން މަޤާމަށް ސާބިތުކުރުމުން ހުރި ޝަރުޢީ ހުކުމެއްކުރެވިދާނެކަން؛

4.2 މިމައްސަލާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތާއި ގުޅުނުގޮތުގެ ހެކިތައް ދައުލަތުން ދެކޮޅުހައިދޭކަމުން؛

4.3 އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ ބަޔާނާއި ހެކިވެރިޔާގެ ބަޔާންތަކުގެ މަޢުލޫމާތުތަކުގެ ތަފާތުތައް ނުދެކެނިއްވައި، އަންނަނިވި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ ބަޔާންތަކާއި ހެކިވެރިޔާގެ މަޢުލޫމާތުގައި ތަފާތުތައް ނުދެކިނުއްވީ، މިއެވެ.

ދަށު ކޯޓުން ނިންމިގޮތް:

5. (ކޯޓުގެ ނަމާއި ނަންބަރު އުނިކޮށްފައި) ޤަޟިއްޔާގައި ނިންމާފައިވަނީ، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ކޮށްފައިވާ ކުޑަކުއްޖަކު ހިމާޔަތުކުރަންޖެހޭ މަޤާމެއްގައި ހުރި މީހަކު، އެ ކުޑަކުއްޖާއާއެކު ޖިންސީ އަމަލެއް ހިންގުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ ސާބިތުވާކަމަށެވެ. އަދި ކުށުގެ އުޤޫބާތެއްގެ ގޮތުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުޞޫލުތަކަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 9 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތް 15 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމަށް ހުކުމްކޮށްފައެވެ. މިގޮތުން އެކޯޓުން ނިންމާފައިވާ މައިގަނޑު ސަބަބުތަކަކީ؛

5.1 ކުއްޖާ ކިޔައިދޭ ކިޔައިދިނުމަށް [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ހުންނަ [illegible] [illegible] ކުއްޖާ ކިޔައިދިނުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއީ ތެދުކަމަށް [illegible]؛[1]

5.2 އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛[2]

5.3 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ ނުބައި ނިޔަތެއް އޮވެގެން ނުވަތަ ވަކި ކަމެއް ހާސިލުކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި ކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން [illegible]؛[3]

5.4 ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާ ކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުޞޫލުތަކަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ކުޑަކުއްޖާއާމެދު ހިންގާފައިވާ އަމަލުތަކަކީ،

---

[1] (ކޯޓުގެ ނަމާއި ނަންބަރު އުނިކޮށްފައި)ގެ ޝަރީޢަތް ހިންގުނުގޮތުގެ ޞަފްޙާ 27 އާއި 28

[2] (ކޯޓުގެ ނަމާއި ނަންބަރު އުނިކޮށްފައި) ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ހިންގުނުގޮތުގެ ޞަފްޙާ 31 އާއި 32

[3] (ކޯޓުގެ ނަމާއި ނަންބަރު އުނިކޮށްފައި) ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ހިންގުނުގޮތުގެ ޞަފްޙާ 35

އެކަށީގެންވާ [illegible] ވިސްނުމުން ވިސްނާއިރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާއާމެދު ޖިންސީ އަމަލެއް ހިންގާފައިވާކަން [illegible] [illegible][4]

5.5. ޖިންސީ އަމަލުގެ ކަންކަން ތަޙުޤީޤު [illegible] [illegible] އެކަން [illegible] [illegible] [illegible] ބަލައި، ކުއްޖާއާމެދު ޖިންސީ އަމަލު ހިންގާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible][5]

5.6. ހުށަހެޅިފައިވާ ހެކިތަކުން އިސްތިޢުނާފުކުރާ [illegible][6]

5.7. [illegible][7] ވިއެވެ.

އިސްތިޢުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހެޅި ނުކުތާތަކާއި ބެލުން:

6. (ކޯޓުގެ ނަމާއި ނަންބަރު އުނިކޮށްލައި) ގެ [illegible] އިސްތިޢުނާފު ކުރުމުގެ އަދި އިސްތިޢުނާފުކުރި ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އަންނަނިވި 2 (ދޭއް) ނުކުތާއެވެ. އެއީ:

---

[4] (ކޯޓުގެ ނަމާއި ނަންބަރު އުނިކޮށްލައި) ގެ [illegible] ޞަފްޙާ 37

[5] (ކޯޓުގެ ނަމާއި ނަންބަރު އުނިކޮށްލައި) ގެ [illegible] ޞަފްޙާ 39

[6] (ކޯޓުގެ ނަމާއި ނަންބަރު އުނިކޮށްލައި) ގެ [illegible] ޞަފްޙާ 40

[7] (ކޯޓުގެ ނަމާއި ނަންބަރު އުނިކޮށްލައި) ގެ [illegible] ޞަފްޙާ 43

6.1 **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ،** ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްސަ އުސޫލުތަކަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާއާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/77 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތާއި ޚިލާފަށް އަދި ބުނެވިދިޔަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާ މިންވަރަށް [illegible] މައްސަލަ ސާބިތުވާކަމަށް (ކޯޓުގެ ނަން އުނިކޮށްފައި) ނިންމާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

6.1.1 ކުޑަކުދިންނަށް [illegible] ޖިންސީ [illegible] ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްސަ އުސޫލުތަކަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ވަސީލަތްތަކުގެ ތެރެއިން [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **[illegible] ވ. [illegible]** ގެ ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] ފުރަތަމަ [illegible] (ނަން އުނިކޮށްފައި)[8] ([illegible])ގެ [illegible]

---

[8] [illegible]

ތަރުބިޔަތު ދިން ބަޔާނުގައި ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] ކުއްޖާ [illegible] ބުނެވިފައިވީނަމަވެސް، ކުއްޖާ [illegible] [illegible] 2 ދުވަސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާ [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible])[9] (ކުއްޖާގެ [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible]

---

[9] [illegible] [illegible] "ކުއްޖާގެ [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ފަހުގެއިރުކަމަށް ކުއްޖާ ބަލަހައްޓާކަމަށާއި، ނަފަޤަވެސް ދޭން ލިބި ހުކުމްކުރުން ހުށަހަޅާ ދެވުން ބުނެފައިވާ ކުއްޖާއާމެދު ޖިންސީ އަމަލު ހިންގާފައިވާ ކުއްޖާގެ މަންމަ ވާހަކަދައްކާފައި އޮތް ގޭކަމަށެވެ. އެނގެންކަމުން ހުށަހެޅުމުގައި ފުރު އަތުން ހުރިކަމަށެވެ.

6.2 **ދުވަސް ނުކުރެވުމެވި،** މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާގޮތް ނަޒަރުކުރުމުން، މިއީ ޒާތީ މައްސަލައެއް ނުވަތަ ހަސަދަވެރިކަމެއް އުފެދޭ ސަބަބެއް ނެތިގެން ކަމުގައިވާކަން ދެފަރާތްތަކުގައިވާ ބޭނުން ހޯދައިދިނުން ނުކުރެވޭތީއެވެ.

6.2.1 މިންގަނޑުގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ، މިކަމުގައި ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ކުއްޖާ ބައްޕަ ޙިއްޞާކުރެއްވިން އެދޭ ވަރަކަށްއެބަކަމުގައި، މިކަމަށް ޝަރީޢަތުގައި، މި މައްސަލައިގައި ދެކެވޭ ދަށް ކޯޓަށް ހަރަކާތްތެރިވާ ވެރިކަމުގެ ތަޙުޤީޤުގައި ކުއްޖާގެ މަންމަގެ ތަރުބިއްޔަތު ބައްޕަގެ ބަލަހައްޓަނީ ކުއްޖާ ބަލަން ދިޔައިން ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ގޭގެ ފޯނުން ކަމަށާއި، ފޮނުވާފައިވާ ބަލަން ބަލަން ކަމާއި ދަ އަށް ދޮރުއަޅުވާ ފޮނުވާފައި ގޮތް ކުއްޖާ ކަމެއް ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ފޮނުވާ ދަރިކަން ކަމަށާއި، ކުއްޖާގެ މަންމައަށް ދަރިއަކު ބިޑުވުން ކުއްޖާގެ ދުރު ބައްޕަ ކުއްޖާ ދުވަ ފެނި ނުފެނުން ކަމަށް ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ބުނިކަމަށާއި، ކުއްޖާގެ މަންމައަކީ ގޭގައި ނިދާނެ ޖެހޭ ކަމާއި، 07 ޖޫން 2019 ވަނަ ދުވަހު ކުއްޖާ، ކުއްޖާގެ ބައްޕަގެ ގެއަށް ދިޔަފަހުން ޖެހޭއިރު ބައްޕަގެ ގެއަށް ދާކަމަށާއި، ކުއްޖާގެ ބައްޕައަށް ކުއްޖާއާ ބައްދަލު ކުރަން ގެއަށް އަތުވެފައި ބުނަން ކަމަށާއި، އެ ގެއަށް ނުދާނަމަ ބުނުނުކަމަށް ނުފޮނުވާން ކަމަށް ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ބުނި ކަމަށާއި، އެހެން ބުނުމުން އެ ހިފައި ބަދަލުވެއްޖެ އަތުގައި ހިތްހަމަޖެހޭ އެކަމު ކަތިވާލުމުގެ ހިތްހަމަޖެހޭ ފެށި ކަންކަމަށް ކަމަށްވެފައި ކަމަށް ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ބުނިކަމަށާއި، ކުއްޖާގެ މަންމައާއި ބައްޕަ ވަކިވި ދުވަސް ކޯޓުގައި ގުޅުއްވާ ކަމެއްގައި، ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ޖީނަގެ މަޝްވަރާ ނުކުތް ފޮނުވާ، އެއްގޮތަށް ނުކުތް ފޮނުވާ ބުނި ކަމާއި އެހެން ބުނުނީ ކުށްލައިގެން އެއްޗެހި ކުއްޖާގެ ބައްޕަގެ ގެއަށް ފޮނުވާ، މި ބައްޕަކަމާއި އެ އަށް

ކަންކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތަށް ބެލުމުން ކުއްޖާގެ ބައްޕަ އިސްތިއުނާފު ކުރާ ބަޔާނާއި މެދު ހުރި ތެރިކަމެއް ފުދިގެން ކަމަށް ބޫނު ކުރުމުގެ ކުރަން ފެށުމަށް ބަލަމުން ރިޕޯޓް ކަށަވަރު ކަންތަކަށް ކުރެވެނީއެވެ.

އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ވާހަކަ:

7. ހެކިބަހުގައި ހުރި ފުރު އެދުމުން ކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ހާމަކޮށްދީފައި ވީނަމަވެސް، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ ގޮތުން ކުއްޖާއަށް ރިޕޯޓް ބަލާފައިވާ ތަޙުޤީޤަށް ދަރިވަރުކަމުގެ ނެތުމުން، ރިޕޯޓު ދެއްކިކަމަށް ކުއްޖާ ބަލަހައްޓަން ބުނަ ހެކިވެރިން ހާޟިރުކުރަމުން ވަނީއެވެ. ކުއްޖާ ރަސްމީކޮށް 13 މާރިޗު 2019 ވަނަ ދުވަހު ހިޔާވާ ބަޔާނަށް، ރިޕޯޓު ދެނެ ކުއްޖާ ވާހަކަ ދައްކާފައިވާކަން ބިލާރުން އެނގޭން ފޮނުއްވަވައެވެ. އިސްތިއުނާފު ކުރާ ކުއްޖާގެ ބައްޕައި ކުއްޖާ ދަރިފުޅު ހިޔާވާ ރިޕޯޓް ކޮށްދިނުމަށް ބަލައިގަތް ރިޕޯޓް ދެނެގަތުމަށް ކުއްޖާއާ ދިމާ ކުރުމަށް ހިއްސާ ކުރެވިފައިވާ ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. ކުއްޖާގެ ބަޔާނާއި ރިޕޯޓް ދެކޭގޮތުގައި ރިޕޯޓް ހުށަހެޅުމުން އިސްތިއުނާފު ކުރާ ކުއްޖާގެ ބަޔާނަށް ކުއްޖާގެ ފަރާތުން ބަލައިގަތުމުގައި ކުއްޖާގެ ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށް ރިޕޯޓް ދެނެގަނެ ކުއްޖާގެ ހިޔާލާއި، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ކުއްޖާ ހިއްސާކުރެއްވި ރިޕޯޓް ދެކެވިފައިވެސް، ވާހަކަ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކަމުގެ ރިޕޯޓް ދެކެވެއެވެ. އިސްތިއުނާފު ކުރާ ކުއްޖާގެ ހިޔާލު ކުއްޖާގެ ބަލައިގަތް ރިޕޯޓް ދެކެވިފައި ރިޕޯޓުގެ ހުށަހެޅުމަށް ބަލައިގަނެ ހުށަހެޅުނު ރިޕޯޓު ކުއްޖާގެ ރިޕޯޓު އަދި ކުއްޖާގެ ހިއްސާ ވަނީ، ކުއްޖާގެ ޒިންމާ ނުވާތީ ކުއްޖާ ވާހަކަ ދައްކާފައިވާ ބަޔާނުން ކަނޑައަޅާ **ފާޠިމަތު ސަމީހާ މ. ހިރިލިއްލާގެ** ގެ ސަރަޙައްދުގައި ދިރިއުޅުއްވާ ކަމަށް ކުއްޖާ ވާހަކަ ދައްކާފައިވާ ކަމަށް ރިޕޯޓުގައި ހިމެނެއެވެ. އަދި މީގެ ކުއްޖާ ބަލަހައްޓަމުން ބަލަހައްޓަމުން ހުރިކަން ކުއްޖާގެ ބަޔާނުން ކުއްޖާ ބުނެފައިވާ ކަމަކާ ކުއްޖާގެ ފަރާތުން ކަމަށް ބުނެފައިވާ ރިޕޯޓަށް ދިމާވާ ކަމެއް ނުވާތީ ކުއްޖާގެ ބަލަހައްޓަމުން ހުރި ރިޕޯޓް ކުއްޖާގެ ރިޕޯޓް ހުށަހަޅާފައިވާ ކުއްޖާގެ ބައްޕަ

ވާހަކައެއް އެފަދަ ކުއްޖަކާ އަހަރުގެ 12 އުމުރުން އެނގޭކަމަށްވާތީ، ކުރުވައިދޭކަމަށް ތަޖުރިބާ ހަމަހަމައިގެން ދިމާކުރަންޖެހޭ ފަދަ ސަބަބެއް އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ސާބިތުކޮށްދީފައި ނުވާކަމަށެވެ. ދެވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގައި، މިކަމުގައި ޤާނޫނީ ކަމެއްގެ ނަތީޖާއެއް ކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތް ބުނާ ބުނުން ހިއްވައި އިތުރު ކަމެއް މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ދެއްކިފައިނުވާކަމަށާއި، މިއީ އެއްވެސް ޝަރުޢީ މަސްއަލަ ނެތި ބައްދަލުކުރުވައިދީ ފާހަގަކޮށްފައި ކަމަށާއި، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތާއިމެދު މި ފަދަ ސަބަބުތަކާއި ކުއްޖާ ކުރި ނިސްބަތްވާ ޢަމަލުތަކުން ފާޙިޝް ކުރުމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތް ދެކޮޅަށް އެއްވެސް ހެއްކެއް ހުށަހަޅާފައި ނުވާކަމަށާއި، މައްސަލައިގެ ވާހަކަ އެނގުނު ފަރުދުން ވާރިދުވެފައިވާ ކުއްޖާގެ އެއްބަސް ދިއްބެއްވި ބަޔާންތައް ކަމަށާއި، މިއީ ކުއްޖާގެ ބަޔާނާ އަދި ކުއްޖާ ކޮށްފައިވާ ފާހަގަކުރުމުގެ ނުވަތަ ގާނޫނީ ފަސްއަޅަދޭ ޖެހިގެން ކުއްޖާގެ ބަޔާނާ އަދި ކުރެވިގެން ހަރަކާތްތައް ކުށް ފާޙިޝް ކުރާނެ އެއްވެސް ކަމެއް އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ހަރަކާތްތެރިވި ނުވާތީ، މި ނުކުތާއަކީ ދިފާޢުގެ ގޮތުގައި ބަލައި ގެންދާ ކަމަކަށް ނޫން ކަމަށް ދަލީލުން ނެތެވެ.

އެދޭ ގޮތް:

8. އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން އެދޭ ގޮތަކަށް ބުނެ ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، ދަރަޖާގެ ޙުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، އެގޮތުން ޝަރީޢަތުން ކުރެވުނު ޙުކުމް އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތް މިނިވަންކުރުމަށްޓަކައި އަދާލަތުގެ ގޮތުން ނިންމަވައިދެއްވުމެވެ.[10]

9. އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވި ފަރާތުން އެދޭ ގޮތާ ދެކޮޅަށް ބަލާ ވަކީލް (ކުއްޖާގެ ނަމުގައި ނަންބަރު ހިމަނާފައި) ވޭނުން އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައެޅި

---

[10] އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ހުށަހެޅި ފޯމުގެ "އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް" -10 "އެދޭ ގޮތް"

ނިންމާފައިވާ ޙުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ފަދަ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށެވެ.[11]

ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް:

10. މިއިސްތިއުނާފުގައި ޢުޛުރު ބަރުސާބި މިމައްސަލަ (ސާޖިދާ ނަޒްން އިބްރާހީމްގައި) ގައި ސާބިތުކުރުމުގައި ހުރި ވަޒަންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ ބަޔާނާއި، ދިފާޢުގެ ތުހުމަތަކީ ޖާގަ ހަސަދައްގެ މައްސަލަ ދަޢުވާކޮށްފައިވާ ތުހުމަތުގެ ކަމަށް ބުނެ އުފައްދި ބަރުސާވެ.

ޙުކުމް ވަޒަންކުރުމުގެ ގޮތް

11. (ސާޖިދާ ނަޒްން އިބްރާހީމްގައި) ޙުކުމް ވަޒަންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ބަލައިލާއިރު އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ، ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ ޢަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު[12]ގެ 47 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަސޭހަތަކުގެ ތެރެއިން އެކަށައަޅާފައިވާ ބެހެއްޓުމަށް ހުރިހާ ފަސޭހަތަކެއް ބޭނުން ކުރުވިދާނެ ކަމަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އަޙްމަދު [illegible]**[13] ގެ ސާބިތުކުރުމުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާގޮތުން، މިމައްސަލައިގައި ޙުކުމް އަދާކުރި ފަރާތްތަކުގެ ޙުކުމަކާއި ބަލާލީ ބަދަލު ނިސްބަތްކުރުމުން، ކުށުގެ ޙުކުމަކީ އަދަބު މިނިވަން ގޮތުގައިކުރެވިފައި ނުވާ ޙުކުމެއްކަމަށެވެ.

---

[11] ދިރާސާތަކުގެ ފަތުވާތަކުގެ ހަމަތަކަށް ހުޅުވޭ "އިސްތިއުނާފީ ދާއިރާގެ ޢަމަލީ ގޮތް" ގެ ނަންބަރު 5- "އަލީ ވަޙީދު"

[12] 12/2009

[13] 2019/SC-A/77

ހިޔާލު ލިޔުއްވީ: ޤާޟީ [illegible]

12. ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްސަ އުސޫލުތަކަކަށް ބިނާކޮށް ޢަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވަނީ،

> [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible] ހިމެނެއެވެ:
>
> (ހ) ޖިންސީ ޢަމަލު ކުޑަކުއްޖާއާއެކު [illegible]
>
> (ށ) [illegible] ނަތީޖާ.
>
> (ނ) ޙާދިސާ ފެނުނު މީހުންގެ [illegible]
>
> (ރ) ފޮރެންސިކް [illegible]
>
> (ބ) [illegible]
>
> (ޅ) [illegible] ނުވަތަ [illegible] ނުވަތަ [illegible] ނުވަތަ [illegible] ނުވަތަ [illegible]
>
> (ކ) [illegible]
>
> (އ) [illegible] ނުވަތަ [illegible]
>
> (ވ) [illegible]
>
> (މ) [illegible]

(ނ) ޝާހިދު ނެތި؛

(ރ) މުޢާމަލާތު ކުރި ފަރާތުން ކުރީގެ އިޢުތިރާފު ހުށަހަޅާ ކުރީގެ ޝަރީޢަތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ؛ ނުވަތަ

ހުށަހެޅުމެވެ.

13. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ދިވެހި ދައުލަތު (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް) ވ. ޢަލީ ޝަކޫރު[14] ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ޖިނާއީ ތުހުމަތުތަކުގެ އަމަލުތަކާއި ޢާއްމު ގޮތުގައި ހިނގާފައި އޮތް ޙާލަތެއްގައި ޝަރީޢަތުގައި ސާބިތުވާން ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ، އެގޮތަށް ކަންތައް ގެނެވުން ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހުށަހެޅިފައިވާ ވަގުތު ތިބި ފަރާތްތަކުގެ ޝަރީޢަތުގައި ނުހުށަހެޅޭ ޤާނޫނުގައި ވަކި 12 ހެއްކަކަށް ބަރޯސާވެގެން، އެހެނިހެން، އަދި އަނެއްހެކި ވަކިވަރަކަށް ފުރިހަމަވެފައިވާ ހެކިތަކަށް ބެލުމެއް ނެތި ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މިގޮތުން 12 ބޭބޭފުޅުގެ ހެކި ވަކިވަކިން ދިފާޢުކުރުމެއް ނެތި، ކުށްކުރި ކަމުގެ ހެކިތަކަށް އެކަމާ ގުޅުން ހުރި ކަމަށް ޝަރީޢަތުގައި ހެކިދެއްކި ނުވަތަ ނުދެއްކި ކަމަށްވުރެ ބޮޑުން ފަސްޓް އިންޓަރނޭޝަނަލް ބޭނުންކުރުމުން ފަސްޓްބޭނުންކުރުމުގެ ގޮތުގައި ކަމަށްވާނަމަ ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.[15]

14. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. އަޙްމަދު ވަޙީދު[16] ޤަޟިއްޔާގައި މިގޮތަށް މުޢާމަލާތުކުރުމުގައި އަނިޔާ ލިބުނު ކުއްޖާ ދީ ހެކިބަހަކީ، އެހެން މިގޮތުން ބެލިކަމުގައި ކުށްކުރި ކަމުގެ ހެކިތަކަށް އެކަމާ ގުޅުން ހުރި ކަމަށް ކަނޑައަޅަމުންދާގޮތުގެ ބޮޑުން ފަސްޓް އިންޓަރނޭޝަނަލް ބޭނުންކުރުމުން ދީން ބޮޑުކަމެއް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.[17] އެ ދީން ބޮޑުކަން؛

1. ކުއްޖާގެ ހެކިބަސް އެއްބަސްވުމުން އަދި ބޭރުފުށުން އެއްގޮތްވާ ބަޔާނެއް؛

2. ސަބަބަކީ އެކުއްޖާ ފަހުމްވާ އަދަދުގައި އަދަބުތަކާއި، އަނިޔާވެރިން ކުއްޖާގެ އުމުރު ހުރިހާ ބޮޑުގެ މައްސަލަ ބަލައިގެން؛

---

[14] 2017/SC-A/16

[15] 2019/SC-A/77

[16] 2019/SC-A/77

[17] 2018/SC-A/24 ވެސް ބައްލަވާ. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible]

3. އަނިޔާވެރިވުން ކުއްޖާ މުއްތަހަމާ ބަރީއަކުރުން ސަބަބުތަކާ ކުރުމުގައި އެއްވެސް ނުރަނގަޅު އަސަރު ކުރުން؛ މިއެވެ.

15. ކުއްޖާގެ ހެކިބަހަށް އިތުބާރުކުރުމުގައި އެއްގޮތްވާގޮތް ބަލާނީ މިންގަނޑަކަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. އަޙްމަދު ޝަރީފު[18] ގެ މައްސަލައިގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާތީ، ހެކިބަސް އިތުބާރުކުރުން އެއްގޮތްވާގޮތް ބެލުމަށް ސަބަބުތަކާ ކުއްޖާ ހެކިބަހުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ބަލައިގަތުމުގައި ހުއްޓުވުމަށް ހައިޕަނީ ނުހަމަ ހާލަތުތައް ހުރުމެވެ.

16. އަނިޔާ ދިނުން ކުއްޖާގެ ހެކިބަސް ބަލައިގަތުން އެއްގޮތްވާގޮތް ބެލުމަށް، ކުއްޖާގެ ހެކިބަސް ފުރިހަމަ ދީފައި ނުހުރި ހެކިބަހާއި ކުއްޖާ ދީ ހެކިބަހަށް ބަލައިގަނެވޭ އެއް ބަސް ނޫނީ ނިންމެވުން ކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. އަޙްމަދު ޝަރީފު[19] މައްސަލައިގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައެވެ.

17. މިމައްސަލައިގައި ކުއްޖާގެ ބަސް އިތުބާރުހިފެނީ ބަލައިގަނެވޭ އެއްގޮތްކަމުގައި ހުރި ފުރިހަމަކަމެއް ދެމުންދާ ގޮތުގައި މުއްދަތުގެ ފުރަތަމަ އެއްކަލަ ކުއްޖާ މުޅިކަން އެނގޭ ފުރަތަމަ ހާދިސާ ކުއްޖާގެ އެއްޗާ ދެފުށުގެ ބަހުގައި ހުރި ފުރި އެނގިގެންދެއެވެ. މިފަދައިން، ކުއްޖާ މުޅިކަން ހާދިސާގައި 2 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ބަޔާން ދިން ބަޔާނުގައި ކުއްޖާގެ ޢަދުލުވެރިގެ އެއްބައިން އަދާކުރެވޭނެ ކުއްޖާގެ ފުރުގައި ކަމަށް ބަޔާންކުރެއްވި ކަމެވެ. އެކަނިނަމަވެސް، ސަރީރަކުގެ މައިދާނުގައި ހުރި ބަސް އިސްކަންދެއްވުން ޢަދުލުވެރިގެ ދެކުން އެއްވާފަދަ ކުއްޖާގެ ފުރަތަމަ ފުރާވަރު ކަމަށް ކުއްޖާ ބަޔާނުކުރީ ކަމަށް ހާމަވާ ބަޔާންކުރުމެވެ. އަދި، މިހާދިސާ ސަރީރަކުގެ މައިދާނުގައި ހުރި ބަސް އިސްކަންދެއްވުން ނިސްބަތްވާ ކަން ފަރާތް އެއްބައިވަންތަ ކުއްޖާގެ ކުރިމަތިގައި ހުރިހާ ކަމަކީ ބަޔާންކުރެވުނު، މިގޮތަށް ހާދިސާގެ ތަފާސް ބަޔާންކުރުމުގައި ފަރާތްތަކުގެ ކަމަށް ކަމެއް ކަމަކީ ބަޔާންކުރުމެވެ. މިގޮތް ދެކުމުން

---

[18] 2019/SC-A/77 ގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފުލްބެންޗުގެ ނިންމެވުމުގެ

[19] 2019/SC-A/77

ކުއްޖާއަށް "ހަޝި" ބީޑިއާ ދައްކާ ކަމަށް ތަޙްޤީޤު ބަޔާނުގައި މިހެކިވެރިޔާ ބަޔާންކޮށްފައިވުމާއެކު ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ހެކިބަހުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމެއް ނެތެވެ.

18.މިހެކިވެރިޔާ ތަޙްޤީޤަށް ދީފައިވާ ބަޔާނުން، ފާހަގަކޮށްލެވޭ ބައެއް ބައިތައް އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ.

"12 މާރިޗް 2019 ވަނަ ދުވަހުގެ ރޭގަނޑުގައި (ކުއްޖާގެ ނަން ފޮރުވުމަށް)[20] އަޅުގަނޑު ގޭގައި ހުރިއިރު އަޅުގަނޑު ގާތު ކުއްޖާގެ ބޮޑުބޭބެ؛ ކުއްޖާގެ މަންމަ ފޯނުން ގުޅައިގެން ބުނީ ކުއްޖާ ގެއަށް އައިސްފައި ނުވާ ކަމަށް. ކުއްޖާ އަޅުގަނޑު ގާތު ބުނެފައެވެ. އަދި މިއީ އިއްޔެ ކުއްޖާގެ ބަފައިގެ ދައްތަގެ ގެއިން ކުއްޖާގެ ބޮޑުބޭބެ އަތުން ފެނުނު ކުއްޖާ އަޅުގަނޑު ގެއަށް ގެނައީއެވެ. މިގޮތުން އަޅުގަނޑު އަތުގައި ހުރި ކުއްޖާ ހުރީ ނުބައި ގޮތެއްގައި ކަމުން ކުއްޖާ ބުނީ ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ކުރިން ކަޅުކޮށް ކުއްޖާ ބުނެއެވެ. އެކުއްޖާ ބުނީ ކުއްޖާގެ ފުރާލައި ކުއްޖާ ބޮޑުބޭބެ ބުނެފައެވެ. އަދި ކުއްޖާ ބުނާ ކުއްޖާގެ ބޮޑުބޭބެ ކުއްޖާގެ ފޮނިބޮއި ގޮވާލާފައިވާތީ ކުއްޖާ ކުއްޖާ ބުނެފައެވެ. އަދި އިއްޔެ ކުއްޖާގެ ބޮޑުބޭބެ ކުއްޖާއަށް "ހަޝި ބީޑި" ދައްކާލުމުން ކުރާކުރާ ގޮސްފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ކުއްޖާ ބޮޑުބޭބެ ބުނެފައެވެ."[21]

19. މިތަޙްޤީޤު ބަޔާނަށް ބަލާއިރު ކުއްޖާއަށް ބީޑިއާ ދައްކާފައިވާކަމީ ތަޙްޤީޤު ބަޔާނުގައިވެސް މިހެކިވެރިޔާ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަމެއް ނުދެކެމެވެ.

20. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ފަދައިން މިތަޙްޤީޤު ބަޔާނުގައި ވަނީ ކުއްޖާގެ ބޮޑުބޭބެގެ ގޮތުން އަމިއްލައަށް ކުއްޖާގެ "ފުރާލައި" ކަމަށެވެ. ޝަރީޢަތުގައި ހަމަ ބަހެއް އަދާކުރަމުން މިހެކިވެރިޔާ ބުނެފައިވަނީ" ކުރީ ފަރާތުން ފެނުނު އަޅުގަނޑު ކުއްޖާ ދައްކާފައިވާ ކަމަށެވެ." އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ ބޭނުމަކީ މިއީ ކުއްޖާގެ ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލާ ހަމައެކަނި ކަމެކެވެ. މަޖިލީހު ހަމަހަމަ ބައްލަވާ، ކުއްޖާގެ ކުއްޖާގެ ބޮޑުބޭބެ "ފުރާލައި" އަޅުގަނޑު ފެނުނު ފުރަތަމަ ފެނުނު އެކުއްޖާ ކަމުގެ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ތަޙްޤީޤު ބަޔާނުގައި "ފުރާލައި" ބާރުއަޅައިދީފައިވާ "ފުރާލުމައި" ލިޔުމުގެ ބުނެފައިވާ ބަޔާނާއި ގުޅިގެން ބަލާއިރު ކަމަކަށް އަމިއްލަ ބަޔާނުގައި ކުއްޖާގެ "ފުރާލައި" އަތުވެއްޖެކަން

---

[20] މީގެ ފަހުން "ކުއްޖާ" ގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވޭނެ

[21] ތަޙްޤީޤުގެ ފައިލް 27

ބަހުސްއަށް އެއްވެސް ހުށަހެޅުމެއް އަހުލުވެރިންނާއިން، މުރާޖަޢާކުރުން އިސްތިއުނާފު ކޮށް ހުށަހެޅުން ދަށު މަރުކަޒުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މައްސަލައިގެ ދުވަސް ހުރި ޝަރީޢަތުން، ވަކިން ޤާނޫނުގެ ކުއްޖާގެ އިންޒާރު ދިނުމާ ކުރިޔަށްދާ އަހަރު، ކުއްޖާގެ ސަލާމަތުގައި ހުރުން ދަރިން އަޅާފައިވާ ފުރަޞަތު ހޯދުމުގައި ކަމާއި ކުރިމަތިވާހުގައި ހުރުން ދަރިން އަދި ނުވާ ކަމަށް ބުނެދިނުން ކުއްޖާގެ ބަޔާ ހަދަހަދައިގެން ދައްކާ ފާހަގައެއް ނުނިކަން އެނގެއެވެ.

21.އިސްތިއުނާފު ކޮށް ހުށަހެޅުން ފާހަގަކޮށް ހުރިއިރު، ކުއްޖާގެ އެއްބަފާ ދައްތަ ތަރުބިއްޔަތު ދިން ބަޔާނުގައި އިސްތިއުނާފު ކޮށް ހުށަހެޅި އެއްޗެއް ނެތަސް ކުއްޖާގެ ކުރިމަތީގައި ހުރިކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. ޝަރީޢަތް މިހާ ކުރިން ދިޔައީ ބަޔާނާއި ސަރީޙައްޔާގައި ދޭ ބަޔާނުގައި އެކިކަމެއް ގޮތްކަމަށް ބުނާކަމަ އެކަން ސަރީޙައްޔުން ބަލައިގަނެވޭނެކަމާއި، އެގޮތަށް ޝަރީޢަތުގައި އަމަލުކުރަމުންދާ ގޮތް މިނިވަން ފުރަތަމަ ސިވިލް ބ. ފްރީޝިޔާޒަށް ރައްޔިތު[22] މައްސަލާގެ ފަނޑިޔާރު ފުރަތަމަ ނިންމާގެ ބަޔާނުގެ 36 އަދި 37 ވަނަ ފިޤްރާތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

22.ޝަރީޢަތް ދިޔާގެ ޝަރީޢަތުގައި ހުރި ތަޙުޤީޤުކުރުމާއި އިނގިރޭސި ބަހުރުވަ ސަރީޙައްޔުން ދެންނެވުމުގައި ބަލަންޖެހޭ ކަންތައްތައްގެ ގޮތުގައި އެޖަލްސާގައި ފާހަގަކޮށްފައި އަންނަނިވި ކަންކަމެވެ.

22.1 ތަޙުޤީޤާތު ކަމަށް ނުވަތަ އިނގިރޭސިން ބަޔާންކުރި ޝަރީޢަތުގައި ހާޒިރުވެގެން ތަޙުޤީޤާތާއި އަދި އިނގިރޭސި ބަހުރުވަ ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު އެކަން ކަނޑައެޅުމާއި އެކަމުގެ ތަރުޖަމާގެ ޗެކްލިސްޓް ކޮށްދިނުން ދުނިޔޭގެ ތަފާސް. މިކަން ދުނިޔޭގެ ގެވެއް، ކަންތައް ގޮތަށް ނަލަ ޖިންސީގެ ތަޙްޤީޤާތު ގޮތުގައި އެކަން ކަނޑައަޅާ ފަދަ ޖިންސީގެ ވަކިކަމުގައި، ޝަރީޢަތް މިނިވަން އަސާސީ ދުނިޔޭގެ މަސްލަޙަތު މިންވަރާ، އެކަށީގެން ގޮސްފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ކިޔުމާއި ނިސްބަތްވާ އަމަލު ކުރިމަތިވެސް މަސްލަޙަތުގެ ތަޙުޤީޤާތު ކުރިމަތިލާ، ކުޑަކުދިން ބަލަހައްޓާ އެއްޗެހި ކަމާބެހޭ ފުރަތަމަ ތަރުތީބު ބަޔާން ނުކުރެވޭ ޙާލަތުގައި، ވަކިން ދައްކާ ގޮތުގައި ބަލައިގަނެވޭ ޙާލަތުގައި އަދި ޝަރީޢަތުގައި ޝަރީޢަތުގެ ތަޙްޤީޤުގައި ތަޙުޤީޤާތު ކަމަށް ބަލަން ނެގުމަށް ބަލާނެ މިކަން ޝަރީޢަތުގެ އަސާސީ ތަފާސް ޙާލަތު ނިންމުމަށް ކަނޑައެޅުމާ ގޮތަށް، އެކަމަށް ނެގޭނެ ދުވަހުގެ ޝަރީޢަތުގައި ނިމުނުއިރު ތަޙްޤީޤާތު ކަމުގައިވާ، އަދި ތަފާސީލު ގޮތުގައި ޝަރީޢަތް ބަޔާންކުރުމަށް ބަލަންވީ ހުށަހެޅުން

---

[22] 2018/HC-A/225

[illegible] ބަހައްޓަންޖެހޭ ކަމެކެވެ.

22.2. [illegible]

22.3. [illegible]

22.4. [illegible] (discrepancies) [illegible]

23. މިގޮތުން، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޢަބްދުﷲ ނަވީފު ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ކޭސް[23] ޤަޟިއްޔާގައި ހެކިބަސް ވަޒަން ކުރުމުގެ އާންމު އުސޫލަކީ، ޝަރީޢަތުން ހެކީގެ ހެކިބަހުގައި ކުދިކުދި ތަފާތުތަކުން ހުރި ނަމަވެސް، އެ މިޢުޔާރުގެ މައްޗަށް ބުރަދަނުން ދޭންޖެހޭ ފަދަ އެއްވެސް ޖާގައެއް ހެކިބަހުގެ ބަދަލުގައި ނުވާނަމަ، އަދި އެ ހެކިބަހާއި ހުރަހަކާއިވާ އިންޞާފުވާ ހުއްޓާއި ޤަރީނާގެ އަލީގައި ކަންހިނގާގޮތް ގޮތައި ތަފުސީލު ސާފުވެ، ކުރިން ބުނެވިދިޔަ ކަންތައްތަކާ ގުޅުވައިދެވޭނަމަ، އެކަމެއް އުފަދައިން ހިންގުމުގެ ފުރިހަމަ ޢަމަލް މިންވަރަކަށާއި، އެކަމުގެ ނަތީޖާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ހިސާބުން ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް ޤަބޫލުކުރުމަށް (reasonable satisfaction) ނަމަ، ކުރުގެ ޢަމަލު ހިނގާފައިވާ ގޮތަށް ކޮށްފައިކަން ސަބަބުތަކުން ކަނޑައެޅެން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

24. މިއުސޫލުތައް މިމައްސަލައަށް ތަޠުބީޤުކުރުމަށް ބަލާއިރު، ކުއްޖާގެ ތަހުޤީޤީ ބަޔާނުގައި ނެތްކަމަށް ފުރަގަހުން ކަމަކީ، ކުއްޖާ ކުރިމަތީގައި އިސްތިއުނާފު ކުރި ވަގުތު ހެދުމަތް ނުވަތަ ހުރި ކަމަކުން ކުއްޖާ ހެކިވެރިޔާ ގޮތުގައި ބުނެ ބުނެފައެވެ. މިއީ ކުއްޖާއަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރުމުގެ ތަފުސީލުތަކެވެ. ކުއްޖާ ބުނެދީފައިވާ ގޮތުން ޢަމަލުތައް ހިނގާފައިވާކަމަށް ބަޔާންކުރެއެވެ. މިއާއެކު ކުއްޖާގެ ބަޔާނުގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް، ކުއްޖާގެ ބަހުން ސާބިތުކުރެވޭ ގޮތަކަށް ކުރިން ކޯޓަށް ސާބިތުކުރެވިފައިވާ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގައި[24] ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މިމައްސަލައިގައި ދެން ހުރި ހުށަހެޅުންތަކުން އިސްތިއުނާފު ކުރި ވަގުތު ހުށަހެޅި ކުއްޖާއާއި އާއްމު ގޮތުގެ ވަރަށް ދާއިރާގެ ފަރާތްތައް އެނގެއެވެ. ކުއްޖާ ތަހުޤީޤަށް ދިން އޯޑިއޯ-ވީޑިއޯ ރެކޯޑިންގގައި މިކަން ހިނގިގޮތް ތަފުސީލުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، އެކުއްޖާގެ ޒުވާބުގައި ހިނގާފައިވާ އެއްޗެއް ބުނެ ބުނެދިނުމުގައި ބޭނުންކުރި ދޫކޮށްލުމާއި ބުނެފައިވެއެވެ.[25] އެގޮތުންނެވެ، ވީއިރު ކުއްޖާގެ ތަހުޤީޤީ ބަޔާނުގައި ނުބުނެ ނަމަވެސް، މިއާއިއެކު މައްސަލައިގައި ހުރިހާ އެއްޗެއް ހުށަހެޅޭގޮތުގެ (ކުއްޖާ ތަހުޤީޤަށް ދިން

---

[23] [2023] SC 24

[24] 2019/SC-A/77

[25] ކުއްޖާ ތަހުޤީޤަށް ދިން އޯޑިއޯ-ވީޑިއޯ ރެކޯޑިންގު 0:25:38

އޮޑިއޯ-ވީޑިއޯ ރެކޯޑިންގެ އަދި ކުއްޖާގެ ޓްރާންސްކްރިޕްޓް ތަޙްލީލް އަދި ސައިކޮލޮޖިކަލް ރިޕޯޓް ބަޔާން) ބަލާއިރު ފާއިތުވާ ވާޤިޢާއެއް ކަމުގައިވާތީ، މިއީ ހެކިވެރިޔާގެ ޝަހާދަތްތަކަށް ފުރިހަމަ ސާބިތު އުފުލޭ ފަދަ އުނިކަމެއް ކަމުގައި ނުބެލެވެއެވެ.

25. މިމައްސަލައިގައި ކުއްޖާގެ ބަސް އެއްކޮށް ހުށަހެޅިފައިވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ހެކިތަކުގައި ހުރި ފުށުއަރާ ތަފާތުތަކާއި ބެހޭގޮތުން ގޮތެއް ނިންމަންޖެހޭ ފަދަ ވާހަކަތަކެއް ކަމަށް ނުބެލެވޭ، ކުއްޖާއަށް މިއާދިސާއާ ހިނގާ ވަގުތުގައި ކުއްޖާގެ ޢުމުރަކީ 7 އަހަރާ ކުޑަތަނުން ވާހަކަދައްކާފައިވާ ކުއްޖެއްކަމާއި، ކުއްޖާ ތަޙްޤީޤަށް ދިން އޮޑިއޯ-ވީޑިއޯ ރެކޯޑިންގެ އަށް ބަޔާނުން ކުއްޖާގެ ހެކިބަހުގައި މިއާދިސާއާ ބެހޭ ވަގުތު ކިޔައިދެމުންގެންދާ ކަމާއި، ބައެއް ވަގުތު މަރުޙަލާ ބަޔާނުގައި /ޤަރީނާ ކަމުގައި ނުހެރީ ގޮތަކީ ނޫނަސް ހިތާމަޔަށް ވުމާއި އެކު ގޮތަކީ ކިޔުމަށް ވާހަކަދައްކާފައިވާކަން ބަލާއިރު ފެނެއެވެ. އެހެންކަމުން، ބައެއް ވަގުތު ކިޔުމަށް ވާހަކަދެއްކުން ކުއްޖާ ބުނާ މިއާދިސާގައި ވާ ގޮތަކީ ދިމާވެ ހިތާމަޔަށް ކަމަށް ބުނާ ބުނުމުގައި ޝައްކެއް އުފެދިފައިވާ ހެއް ކަމުގައި ނުބެލެވެއެވެ.

26. އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން، ހެކިބަހުގައި ހުރި ފުށުއަރާ ތަފާތުތަކާ ގުޅިގެން ފާހަގަކުރާ އިތުރު ކަމަކީ، ކުއްޖާގެ ބައްޕައަށް މިވާހަކަ ކިޔައިދިނީ ކުއްޖާކަމަށް އޭނާގެ މައިމާ ބަހާތީވެ. މިމައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤް ބަލަދުވާލުގައި އަދި ސައިކޮލޮޖިކަލް ބަލަދުވަލުން ކުއްޖާ އެކަމާ ފާހަގަކުރީ ކުއްޖާގެ އެހެން ބައްޕައަށް ކުއްޖާގެ އައްބަ ދިޔައިރު ހަމަ ކަމެއް ނުކިޔާއިރު، ކުއްޖާ އަބައްޕަ ބައިގެ ހަމައިގައި ނުނިކުތުން ކުއްޖާ ފާހަގަކުރިކަމެއް ނެތް ކުއްޖާ ބުނާ ހަމަ ކުއްޖާގެ އައްބަ ދިޔައިރު ހަމަ ބައްޕަ ނެތް ކަމުން ހަމައިގައި ނުކުމާ، އަދި ބައްޕަ ވީ ކުއްޖާއާ މިކަމާ ދެކޮޅުން ސާބިތުކުރަމުންދާ ސަރުކާރު އިސްވެއެވެ. އެހެންކަމުން މިކަމުގައި ޝައްކެއް ފުށުއަރާފައިވާ ކަމުގެ ބަދަލެއް ކަމުގައި ނުބެލެވެއެވެ.

27. ބުނެވިދިޔަ އެންމެހައި ކަންކަމުން ދީފައިވާ ކަރުގެ ދަލީލުތަކާއި، ކުއްޖާގެ ބަސް އެއްކޮށް ހުށަހެޅިފައިވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ހެކިތަކުގައި ހުރި ފުށުއަރާ ތަފާތުތަކާ ބެހޭގޮތުން ގޮތެއް ނިންމަންޖެހޭ ފަދަ ވާހަކަތަކެއް ކަމަށް ނުބެލެވެއެވެ، ޝައްކު ފުށުއަރާފައިވާ ކަމުގައި ނުބެލެވެއެވެ.

28. މިމައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅަމުން، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، މިއިސްތިއުނާފު ލަސްވެފައިވަނީ ކޯޓުގެ ޖަދުވަލު ބަލަން ނުފެނިގެންކަމަށެވެ. މިމައްސަލައިގެ ދަށު ކޯޓުގެ ނޯޓިފިކޭޝަން ބަލައިން، ކޯޓުގެ ބާރުން، އަދި ކޯޓުގެ ޖަދުވަލް ދިން އީ-މެއިލް ނޯޓިފިކޭޝަން ވަނީ ދައްކާފައިވާތީއެވެ.[26] ދައްކާފައިވާ ވަގުތުގައި ހިނގާފައިވާ ކަމަކީ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން ދަށު ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ދުވަހެވެ. އެގޮތުން ކޯޓުގެ އިޢުލާނާއި ޝަރީޢަތް ގެނައުން އެކަށީ ގެންދަވާ ހިނގާފައިވާ ސަރަޙައްދު ގޮތުގައި ބަލާފައިވާ "ހައިކޯޓު ޤަވާޢިދު ފެށޭ ދުވަހުން ޖަވާބު ދެވިދާނެ ކަމަށް ބަލާ ކުރިން ޝަރީޢަތް ސަރަޙައްދު ބަޔާންކުރުމުގެ އިސްތިހާރު ސަރަޙައްދުގެ މަޢުލޫމާތުގައި ތަފާތު ޝަރީޢަތް ގެނައުމުން ދައުވާ ކުރުމަށް ބަލާނެ"[27] މި ފަދައިންނެވެ. ކޯޓު އީމެއިލް ހިނގާ އީ-މެއިލް ނޯޓިފިކޭޝަން ބަލައިން އަދި ދަށު މުއްދަތުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ކަން ދެނެގަނެވެ. ކޯޓުގެ ބައިން ނުފެނިގެންކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން މިއިސްތިއުނާފުގައި ފާހަގަކުރި، މިކޯޓުގައި އެބައިން އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތް ހިމެނޭކަމަށް އިތުރުކަމާއި ފާހަގަކުރަމުން އެއް ދުވަހާއި ފާހަގަކުރަމުން ކޯޓުގެ ޖަވާބުދާރީވާނެއެވެ.[28]

29. މިކޯޓުގެ ފުރަތަމަ ބައްލަވާފައިވާ[29] ޤަވާއިދު މިސާލުތަކުގެ މައްސަލަތަކުގައި ކޯޓު ސަރަޙައްދު ޝަރީޢަތް ހިނގާނެ ގޮތަކަށް ބުނެފައިވާ، މިމައްސަލައިގައި އުޒުރެއް އެދިފައިވާ ކަމަށް ނުފެނުމުން އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކުރަމުން އިދާރާއަށް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ އިސްތިއުނާފު ދަށު ކޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ފަދައިން ނޫނެވެ. އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ބަލާފައިން މިޤަވާއިދުގެ ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުތަކަށް ޤަވާއިދު ހިމެނޭގޮތުގެ ސަރަޙައްދު ކޯޓުގެ ޤަވާއިދުގައި[30] ފާހަގަކޮށްފައިވާ، ކޯޓުގެ ބަސް ސަރަޙައްދުގެ ނޫން ގޮތަކަށް ނުދެވޭނެ ކަމަށް ދަށުކޯޓުގެ ނިންމެވުމަށް

---

[26] (ކޯޓުގެ ދަށުން އޮތް ޤަވާއިދު)ގެ ސަރަޙައްދު ހިމެނޭގޮތުގެ ޤަވާއިދުގެ 6 – 28 ޑިސެމްބަރު 2019 ގެ ޝަރީޢަތުގެ ބަޔާން

[27] ސުޕްރީމްކޯޓުގެ 23 ޖަނަވަރީ 2020 ގެ ޝަރީޢަތުގެ ބަޔާން

[28] ހައިކޯޓުގެ 21 ޖުލައި 2024 އަދި 17 ޑިސެމްބަރު 2024 ޝަރީޢަތުގެ ބަޔާން

[29] 2022/HC-A/407

[30] [2025] SC 22

ޚާއްސަ ޤާނޫނުގެ ޢުމުރުގެ [illegible] [illegible] ދެއްވި ޚާއްސަ ޤާނޫނުގެ[31] 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ)، (ނ) އަދި (ރ) ގެ އަކުރުތަކުގެ [illegible]،[32] މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި ކުޑަކުދިންގެ ހެކިބަސް ނެގުމަށް ޝަރީޢަތަށް ޙާޟިރުކުރުމަކީ، ވަރަށް އިސްތިސްނާ [illegible] ހާލަތްތަކުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށް އޮންނަ [illegible] ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދަށް [illegible] [illegible] [illegible]،[33] ޚާއްސަ ޤާނޫނުގެ[34] 48 ވަނަ މާއްދާގެ ނައްޞަށް ބެލުމުން، ކުޑަކުއްޖެއްގެ ހެކި ބަސް ޝަރީޢަތަށް ނެގުމުގައި [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] ވަރަށް [illegible] [illegible].[35] އަދި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދަކީ އަދި ޤާނޫނުން [illegible] [illegible] ނަތީޖާ އަދި ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާ ކުރާ މައްސަލަތަކުގައި ޝަރީޢަތަށް ކުރިން ޙާޟިރުކުރުމުން ކަމަށް[36] ފާހަގަކޮށްފައެވެ.

30. މީގެ އިތުރުން، މިމައްސަލަ ހިނގިއިރު، ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] މިމައްސަލަ އެކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތް ނޫން ކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން މިކޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައެވެ. ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގައި އަދި އިޖުރާއީ [illegible] އިންސާފު [illegible] [illegible] [illegible] ފާހަގަކުރާ މިކަމަކީ، [illegible] [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަމެއް ކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކުރާއިރު، އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] މިކަން ފާހަގަކޮށްފައިވާތީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ[37] 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި، 43 އަދި 45 ވަނަ މާއްދާއާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]**[38] [illegible] ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، [illegible] މިކޯޓުން މިހިނދުގައި [illegible] [illegible] ކަމުގައި ނުދެކެމެވެ.

---

[31] 12/2009 - ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މުޖުރިމުންނާ މެދު ޢަމަލުކުރުމުގެ ޚާއްސަ ޤާނޫނު

[32] [2025] SC 22 ޤަޟިއްޔާގެ 26 ވަނަ ނުކުތާ

[33] [2025] SC 22 ޤަޟިއްޔާގެ 27 ވަނަ ނުކުތާ

[34] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 -ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މުޖުރިމުންނާ މެދު ޢަމަލުކުރުމުގެ ޚާއްސަ ޤާނޫނު

[35] [2025] SC 22 ޤަޟިއްޔާގެ 27 ވަނަ ނުކުތާ

[36] [2025] SC 22 ޤަޟިއްޔާގެ 27 ވަނަ ނުކުތާ

[37] 22/2010

[38] 2013/SC-A/20

[illegible]

31. [illegible][39] [illegible]
[illegible]
[illegible][40]
[illegible] 17 [illegible] 18 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

32. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

[39] 2019/SC-A/77

[40] 2017/SC-A/16

33. މިމައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، މިމައްސަލައިގައި މިހިމެނޭ ކަންތައްތަކަކީ، ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ކުއްޖާ [illegible] [illegible] އަދި [illegible]، މިކަމަށް [illegible]، މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން މަތީ ކޯޓުން [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ މަންމަގެ ޙައްޤު ބޮޑުވާނެ ކަމަށެވެ.

34. މަތީ ކޯޓުގެ ރިޕޯޓް ބަލާއިރު، އެރިޕޯޓުގެ 34 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި "ކުއްޖާގެ ހަމައެކަނި، ނުބައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށް" ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި ރިޕޯޓުގެ 35 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން އެކޯޓުން [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މިއިސްތިއުނާފުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރިޕޯޓުގެ 36 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. [illegible] ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ އެއްބަފާ [illegible] ކަމަށާއި އަދި ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން، [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

35. އެހެންކަމުން، ދައުލަތުން ފާހަގަކުރި ފަދައިން މިއިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ނިންމަން ފެންނަ ގޮތް

36. އިސްވެ ބަޔާންކުރި ކަންކަން އުސޫލުގައި ހުރުމުން، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، (ކޯޓުގެ ނަމާއި ނަންބަރު އުނިކޮށްފައި) ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުމަށް ބަދަލެއް ގެންނާނެ ކަމެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި މައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުއްރަޝީދު ޙުސައިންގެ ރައުޔު:

37. ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ނަސްރީނާގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ޝަރީފް މޫސާގެ ރައުޔު:

38. ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ނަސްރީނާގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ޙުކުމް:

ދެންނަމަ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެހެން ހުރުމުން، (ނަމާއި އެޑްރެސް އުނިކޮށްފައި)ގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، (ކާޑުގެ ނަމާއި ނަންބަރު އުނިކޮށްފައި) ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުމަށް ބަދަލު ގެންނާނެ ބަޔެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ޙުކުމް ކުރި:

ފަނޑިޔާރު އަބްދުލްމަޖީދު ހުސައިން

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޒަކަރިއްޔާ

ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ޖަމީލް މޫސާ

(ރިޔާސަތު)